

EVROPSKA
KOMISIJA

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 16.10.2025
JOIN(2025) 26 final

**SKUPNO SPOROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Pakt za Sredozemlje
Eno morje, en pakt, ena prihodnost**

1. UVOD

Evropska unija (EU) in partnerice iz južnega Sredozemlja¹ si delijo prostor skupnih priložnosti, izzivov in odgovornosti: to je naš **skupni sredozemski prostor**. Delujemo v partnerstvu za stabilno in uspešno Sredozemlje.

Od vzpostavitve **barcelonskega procesa**² leta 1995 je oblikovanje območja skupnega miru in blaginje v sredozemski regiji strateški cilj Evropske unije. Na podlagi obstoječega sklopa institucij in oblik sodelovanja sta **agenda za Sredozemlje iz leta 2021 ter njen gospodarski in naložbeni načrt**³ zagotovila dodatno spodbudo, saj sta mobilizirala skupno financiranje EU za južno sosedstvo v okviru gospodarskega in naložbenega načrta v višini približno 6 milijard EUR, s čimer sta spodbudila naložbe v višini približno 27 milijard EUR za več konkretnih vodilnih projektov.

Imenovanje prve **evropske komisarke za Sredozemlje**, ki tesno sodeluje z **visoko predstavnico Evropske unije za zunanje zadeve in varnostno politiko**, poudarja, da si EU prizadeva za okrepljen in bolj osredotočen pristop k Sredozemlju.

Pakt za Sredozemlje (v nadaljnjem besedilu: pakt) odraža to strateško ambicijo. Te odnose želimo okrepiti in doseči **tesnejše povezovanje v skupnem sredozemskem prostoru**. Cilj pakta je doseči spremembo paradigme, ki je potrebna za uresničitev celotnega potenciala našega partnerstva in sodelovanje na podlagi načel soodgovornosti, soustvarjanja in skupne odgovornosti.

Sredozemska regija leži na stičišču treh celin – Evrope, Afrike in Azije – in je ključni most za gospodarsko partnerstvo, kulturno izmenjavo in dialog med temi različnimi regijami. Zaradi trenutnih svetovnih in regionalnih geopolitičnih razmer so potrebni tesnejši politični odnosi in okrepljeno partnerstvo. Zlasti učinki vojne v Gazi se čutijo na Bližnjem vzhodu in drugod, kar vodi k večji negotovosti in nestabilnosti. Nedavni dogovor o končanju konflikta v Gazi je zgodovinski mejnik in Izraelu, Palestini in širši regiji ponuja priložnost, da na podlagi rešitve dveh držav oblikujejo verodostojno politično pot k trajnemu miru in varnosti. Čeprav je takojšnja prednostna naloga EU zagotoviti zadostno humanitarno pomoč za Gazo, bo EU prispevala tudi z zagotavljanjem podpore pri upravljanju in reformi Palestinske uprave, financiranjem obnove Gaze, vključno s sklicem skupine donatorjev za Palestino, in krepitvijo prisotnosti misij SVOP EU.

Nedavni konflikti in nemiri, tudi v Libanonu, Siriji, Jemnu in Iranu, so še zaostрили napetosti, ki vplivajo na pomorsko varnost in mednarodno trgovino. Sredozemska regija se sooča tudi z nevarnostjo učinkov prelivanja zaradi negotovosti in nestabilnosti v Afriki, zlasti na sosednjem območju Sahela, ki je strateškega pomena za severnoafriške države. Na regijo vpliva tudi vojna agresija Rusije proti Ukrajini, zlasti kar zadeva prehransko varnost.

¹ Južno Sredozemlje zajema deset partneric južnega sosedstva: Alžirijo, Egipt, Izrael, Jordanijo, Libanon, Libijo, Maroko, Palestino*, Sirijo in Tunizijo.

* To poimenovanje ne pomeni priznanja države Palestine in ne posega v stališča posameznih držav članic glede tega vprašanja.

² Barcelonska deklaracija in evro-sredozemsko partnerstvo | EUR-Lex.

³ JOIN(2021) 2.

Pakt je priložnost, da preoblikujemo naše bistvene odnose in poudarimo našo zavezanost miru, varnosti in večstranskemu mednarodnemu redu, ki temelji na pravilih, kar je jasen politični signal partnerstva na svetovnem prizorišču.

Pakt bo vzpostavil **praktični okvir sodelovanja**, ki bo združeval močno politično zavezanost s pristopom od spodaj navzgor z izvajanjem skupnih pobud na prednostnih področjih politike v skupnem interesu. Te pobude lahko prinesejo oprijemljive rezultate za ljudi vseh starosti, zlasti za mlade, ženske, mala podjetja in podjetnike. Pakt bo spodbujal sodelovanje regionalne in lokalne ravni v skupnem Sredozemlju. Sedanja družbena in gospodarska preobrazba v regiji ponuja veliko priložnosti za sodelovanje, ki lahko koristi ljudem. Hkrati lahko skupno obravnavanje podnebnih, okoljskih in varnostnih izzivov prispeva k vzpostavitvi in nadaljnji krepitvi odpornosti regije, hkrati pa naše partnerstvo preusmeri v industrije prihodnosti. Pakt je priložnost za usmerjanje prizadevanj na področja, ki lahko **trajno in preobrazbeno vplivajo** na širšo regijo in globalno.

Je rezultat **obsežnega posvetovanja** z desetimi partnericami iz južnega Sredozemlja, državami članicami EU, Evropskim parlamentom, Evropskim ekonomsko-socialnim odborom, Odborom regij, sosednjimi državami, ki niso članice EU, agencijami ZN in drugimi mednarodnimi organizacijami. Zaradi svoje edinstvene sestave kot medvladne organizacije, katere članice so vse partnerice EU in južnega Sredozemlja, je bila v postopek tesno vključena **Unija za Sredozemlje**. Pri posvetovanjih je imela pomembno vlogo tudi **Fundacija Anne Lindh**.

Opravljeni so bili tudi posvetovanja s številnimi deležniki, ki predstavljajo različne segmente civilne družbe, vključno z gospodarskimi, kulturnimi in socialnimi akterji, akademskimi krogi in možganskimi trusti. Posebna pozornost je bila namenjena regionalni in lokalni razsežnosti, tudi glede na to, da bosta imeli ključno vlogo pri izvajanju pakta. Mladi so bili tesno vključeni v posvetovanja v okviru vrste dogodkov, zlasti v okviru **evro-sredozemskega mladinskega dialoga**.

Izid teh posvetovanj je bil obravnavan v okviru **ministrskega srečanja EU in južnega sosedstva** 14. julija 2025, na katerem so deset partneric iz južnega Sredozemlja in države članice EU potrdile svojo pripravljenost za pragmatično sodelovanje pri konkretnih pobudah in ukrepih prihodnjega pakta.

Sčasoma bi pakt lahko **razširil svoje področje uporabe tudi zunaj južnega Sredozemlja**, in sicer na podlagi sinergij z drugimi pobudami EU. Po potrebi se bo preučilo in spodbujalo sodelovanje pri ukrepih skupnega in strateškega interesa za zalivske partnerice, sosednje države podsaharske Afrike, zlasti Mavretanijo in Senegal, Turčijo ter partnerice z Zahodnega Balkana in Črnega morja⁴. Spodbujalo se bo tudi sodelovanje z **regionalnimi organizacijami** – Afriško unijo, Ligo arabskih držav in Svetom za sodelovanje v Zalivu.

Pakt bo podpiral nadaljnjo krepitev **tristranskega sodelovanja, zlasti z zalivskimi partnericami**. To je ključnega pomena, saj te države predstavljajo pomemben most med Evropo, Azijo in Afriko ter imajo lahko pomembno vlogo pri reševanju političnih, gospodarskih, razvojnih in humanitarnih izzivov v južnem Sredozemlju, zlasti na Bližnjem

⁴ Strateški pristop Evropske unije k črnomoški regiji, JOIN(2025) 135.

vzhodu. Številna prednostna področja pakta so usklajena s prednostnimi nalogami iz skupnega sporočila EU o strateškem partnerstvu z Zalivom⁵, zlasti na področju zelenega prehoda, trgovine, prometa, regionalne stabilnosti in svetovne varnosti.

2. TRIJE STEBRI PAKTA

Pakt zaznamuje začetek odprtega procesa in vzpostavlja **praktičen okvir za sodelovanje**, ki temelji na treh stebrih:

- I. **ljudje: gonilna sila sprememb, povezav in inovacij;**
- II. **močnejša, bolj trajnostna in povezana gospodarstva;**
- III. **varnost, pripravljenost in upravljanje migracij.**

Trije stebri so **tesno prepleteni**. Vsak od njih zajema **začetni sklop novih in izvedljivih pobud** ter predloge za **razširitev obstoječih ukrepov**, ki imajo lahko preobrazbeni učinek in prinašajo dodano vrednost. Pakt temelji na **načelu prožnosti**, ki bo partnerjem omogočilo spremenljivo sodelovanje pri izvajanju različnih pobud.

Pakt bo **temeljal na obstoječih pobudah**, vključno z gospodarskim in naložbenim načrtom, pridružitvenimi sporazumi, prednostnimi nalogami partnerstva, strateškimi in celovitimi partnerstvi, drugimi okviri regionalnega sodelovanja ter nacionalnimi strategijami držav članic⁶.

Za podporo izvajanju pakta, ki je usklajen s prednostnimi nalogami instrumenta NDICI – Globalna Evropa⁷, strategije Global Gateway in bodočega instrumenta Globalna Evropa⁸, **bodo uporabljeni vsi ustrezni finančni instrumenti EU**. Države članice EU in partnerice v južnem Sredozemlju si bodo prizadevale za čim večji učinek in sinergije ukrepov. Podobno se bodo v okviru pristopa Ekipe Evropa uporabile finančne institucije držav članic EU, mednarodne finančne institucije⁹ in sredstva zasebnega sektorja, da bi ustvarili priložnosti za ljudi in podjetja.

EU in partnerice v južnem Sredozemlju si bodo prizadevale za spoštovanje človekovih pravic, dobrega upravljanja in temeljnih svoboščin v skladu z agendo za trajnostni razvoj do leta 2030. Hkrati bodo spodbujale **enakost spolov, nediskriminacijo in pravice invalidov**. To bo podprlo izvajanje pobud in je bistven element za ohranjanje živahne civilne družbe ter spodbujanje bolj zdravega in ugodnega poslovnega okolja.

I. **Ljudje: gonilna sila sprememb, povezav in inovacij**

Skupni sredozemski prostor se začne pri njegovih prebivalcih: je skupni kulturni, zgodovinski in človeški prostor. Povezovanje ljudi ustvarja mostove, ki spodbujajo medsebojno razumevanje in zagotavljajo priložnosti za rast in razvoj, kar prinaša stabilnost in poudarja koristi sodelovanja.

⁵ JOIN(2022) 13.

⁶ Vključno z načrtom Mattei za Afriko in povezanim rimskim procesom.

⁷ Uredba (EU) 2021/947.

⁸ [Proračun EU za obdobje 2028–2034](#).

⁹ Zlasti Evropska investicijska banka (EIB) in Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD).

Medtem ko se v EU soočamo z upadajočimi demografskimi trendi, na katere vpliva kombinacija visoke pričakovane življenjske dobe in vse manjše stopnje rodnosti, se južni del sredozemske regije sooča s socialnimi, gospodarskimi in demografskimi pritiski. S paktom imamo priložnost vlagati v izobraževanje, spretnosti, krožno migracijo in možnosti preživljanja¹⁰. Izobraževanje ima jasen in dokazan vpliv na razvoj in gospodarsko rast. Medtem ko se mladi v južnem Sredozemlju želijo vključiti v **visokošolsko izobraževanje in poklicno usposabljanje**, nižje stopnje dokončnega študija¹¹, neenako priznavanje kvalifikacij in omejena mobilnost ter zaposlitvene in podjetniške priložnosti ovirajo njihov dostop do dostojne zaposlitve na nacionalnih, regionalnih in mednarodnih trgih dela¹².

Pakt bo z vlaganjem v ljudi ter **podpiranjem njihovih odločitev za učenje, rast in mobilnost** prispeval h krepitvi kulturnih, akademskih, socialnih in gospodarskih vezi, zaradi česar bo sodelovanje med EU in južnim Sredozemljem še močnejše in odpornejše.

1.1 Visokošolsko izobraževanje, poklicno usposabljanje, razvoj spretnosti, raziskave in inovacije

Pakt bo v skladu z unijo spretnosti¹³ podpiral **razvoj spretnosti in dostop do trgov dela** z izobraževanjem in poklicnim usposabljanjem. Sodelovanje z institucijami in zasebnim sektorjem v skupnem sredozemskem prostoru bo usmerjeno v umestitev regije kot središča za transnacionalno izobraževanje, inovacije ter raziskave in razvoj, kar bo prispevalo k odpornosti in obnovi. Pri tem bodo imeli pomembno vlogo univerze, ustanove za izobraževanje in usposabljanje, raziskovalne in tehnološke infrastrukture, industrija, fundacije in kulturni akterji.

Pakt bo temeljil na političnem dialogu na ministrski ravni o visokošolskem izobraževanju in uspešnem sodelovanju s partnericami v južnem Sredozemlju v okviru programa Erasmus+, da bi ustvarili bolj integrirano in vključujoče visokošolsko izobraževanje ter okolje za razvoj spretnosti v skupnem sredozemskem prostoru, tudi z vzpostavitvijo **nove sredozemske platforme** za visokošolsko izobraževanje.

Poleg tega lahko medgeneracijska pravičnost koristi izobraževalnim prizadevanjem in tako omogoči združitev energije mladih z izkušnjami starejših generacij, s čimer se raznolikost starosti spremeni v skupno moč za inovacije in kohezijo.

¹⁰ JRC143548. Podatki kažejo, da bo regija južnega Sredozemlja približno v tridesetih letih prešla na podobne demografske vzorce, kot so trenutno opaženi v EU. Trenutno ima večina držav južnega Sredozemlja razmerje med delovno sposobnim in starejšim prebivalstvom (nad 65 let) med 12 in 15 %. Vendar naj bi se do leta 2060 to razmerje zmanjšalo na približno 5 %, kar je tik nad ravnmi, ugotovljenimi v EU. Te spremembe bodo zahtevale premik modelov gospodarske rasti z zanašanja na rastočo delovno silo na osredotočenost na povečanje produktivnosti dela.

¹¹ JRC143548. Povprečna bruto stopnja dokončnega študija na programih prve stopnje (ISCED 6 in 7) v terciarnem izobraževanju za šest držav južnega Sredozemlja, za katere so na voljo podatki, znaša 32,7 % v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 44,1 %.

¹² Razmerje med aktivnim prebivalstvom (tj. zaposleni ali tisti, ki aktivno iščejo zaposlitev) in delovno sposobnim prebivalstvom je v državah južnega Sredozemlja manjše od 50 %, pri ženskah pa le 30 %. V EU znaša to razmerje skoraj 75 %. Razmerje med aktivnim prebivalstvom in delovno sposobnim prebivalstvom 15–65, 2023, Eurostat.

¹³ COM(2025) 90.

Visokošolsko izobraževanje, spretnosti, raziskave in inovacije

Pobuda bo ustvarila bolj integrirano in vključujoče okolje za visokošolsko izobraževanje in spretnosti, kamor zlasti sodijo:

- **Ustanovitev sredozemske univerze**, ki bo ustanova s kampusi v skupnem sredozemskem prostoru s programi humanističnih ved ter naravoslovnih in tehničnih znanosti. Ta bo temeljila na izkušnjah visokošolskih ustanov v regiji in zavezništev evropskih univerz ter uporabljalo in dopolnjevalo obstoječe ukrepe za krepitev zmogljivosti v okviru programa Erasmus+. Spodbujala bo vključujoče izmenjave osebja in študentov med izbranimi univerzami in poslovnimi šolami iz regije ter bo namenjena razvoju skupnih učnih načrtov/programov, skupnih diplom in drugih izobraževalnih dejavnosti, kot so poletne šole in skupna mikrodokazila.
- **Povečanje mobilnosti študentov in osebja v visokošolskem izobraževanju** v okviru programa Erasmus+ ter spodbujanje mobilnosti **raziskovalcev** v okviru ukrepov Marie Skłodowske-Curie v okviru programa Obzorje Evropa.
- **Vzpostavitev in nadaljnji razvoj inovacijskih in raziskovalnih centrov**, ki združujejo univerze in zasebni sektor za izboljšanje prenosa znanja in tehnologije, vključno z inovatorji, zagonskimi podjetji in vlagatelji.
- **Ustanovitev sredozemskega centra za znanstveno diplomacijo** za povezovanje znanosti in politik ter usposabljanje diplomatskega in tehničnega osebja za čezmejna pogajanja, oblikovanje skupnih projektov in politično svetovanje na podlagi dokazov.
- **Podpiranje programov medgeneracijskega mentorstva** za izmenjavo znanja in izkušenj z mladimi.

Premoščanje vrzeli med izobraževanjem in poklicnim usposabljanjem na eni strani **ter enakimi in dostojnimi zaposlitvenimi možnostmi** na drugi strani je ključnega pomena za zagotavljanje nemotenega prehoda na trge dela in znotraj njih ter povečanje konkurenčnosti. Spodbujanje opolnomočanja žensk in odpravljanje vrzeli stopnje delovne aktivnosti po spolu sta bistvena za sprostitvev potenciala gospodarstev in družb v skupnem sredozemskem prostoru. Razširitev **poti delovnih migracij** med EU in južnim Sredozemljem, tudi za sezonske delavce, ostaja ključnega pomena za usklajevanje ponudbe in povpraševanja na trgih dela ter spodbujanje gospodarske rasti¹⁴.

¹⁴ JRC143548. Migracije ugodno vplivajo na blaginjo držav južnega Sredozemlja in zmanjšujejo pritisk na trg dela v EU. Študij v EU je za državljane južnega sosedstva vse pomembnejši način vstopa na trg dela EU.

Premostitev vrzeli v spretnostih in kvalifikacijah na trgih dela

Cilj pobude bo podpreti nemoten prehod delavcev iz južnih sredozemskih partneric na regionalne, nacionalne in mednarodne trge dela. Povezala bo različna področja zaposljivosti, zlasti:

- **Razširitev obstoječih ekosistemov poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja** z uskladitvijo strokovnega usposabljanja s potrebami trga dela, da se zajamejo sektorji v skupnem interesu, vključno s kmetijstvom in predelavo hrane, digitalnim in kulturnim sektorjem ter inovativnim turizmom.
- **Podpiranje razvoja programov po vzoru nacionalnih načrtov jamstva za mlade**¹⁵, prilagojenih regionalnim in lokalnim razmeram, da se mladim zagotovijo priložnosti na trgih dela.
- **Vzpostavitev sredozemskega programa za sledljivost poklicnih kvalifikacij** za dokumentiranje spretnosti, ki jih pridobijo upravičenci projektov EU ali partneric. Program MED Skill Tracker bo olajšal priznavanje in prenosljivost spretnosti ter povečal možnosti za mednarodno in krožno mobilnost v okviru obstoječih programov in pobud¹⁶. To bo prispevalo k partnerstvom za privabljanje talentov.
- **Izboljšanje kakovostnih vajeništev in modelov učenja na delovnem mestu**, zlasti s spodbujanjem sodelovanja partneric v južnem Sredozemlju v evropski koaliciji za vajeništva.

1.2 Kultura, šport in turizem

Sredozemlje ima izjemen obseg **materialne in nematerialne kulturne in naravne dediščine**. Regija južnega Sredozemlja z več kot 60 območij Unescove svetovne dediščine ter dinamično sodobno arhitekturno in umetniško sceno¹⁷ ponuja prepričljiv dokaz o naših skupnih koreninah in ponuja temelje za prihodnje sodelovanje prek kulture, trajnostnega kulturnega turizma, vključno s prehranskimi tradicijami¹⁸, izobraževanjem in razvojem, ki temelji na dediščini.

Kulturne znamenitosti in ustanove ter muzeji bi morali biti več kot razstavna prizorišča, ki so gonilna sila sprememb, gospodarskega razvoja in vključujoče rasti ter lahko sprožijo sanacijo in oživitev mestnih, obalnih in podeželskih območij. Sodelovanje z javnim in zasebnim sektorjem ter lokalnimi in mednarodnimi donatorji in fundacijami je ključnega pomena za sprostitve njihovega potenciala. Regije lahko s spodbujanjem trajnostnega turizma in upravljanjem območij dediščine zagotovijo, da njihova dediščina postane trajen vir gospodarskih in družbenih koristi. Zaščita umetnosti, kulturne in naravne dediščine pred plenjenjem in nedovoljeno trgovino (ter zaščita pravic sodobnih umetnikov) ostaja področje skupnega interesa.

¹⁵ [Okrepljeno jamstvo za mlade – Evropska komisija](#).

¹⁶ Na primer Erasmus+, Obzorje Evropa, PRIMA, THAMM+, programi instrumenta partnerstva za mobilnost, Medusa Connectivity Network in ob podpori sredozemskega observatorija za spretnosti v okviru Evropske fundacije za usposabljanje.

¹⁷ [Unescov center svetovne dediščine – seznam svetovne dediščine](#).

¹⁸ Vključno z morebitno razširitvijo [projekta mednarodnega sodelovanja AfrIPI](#).

Območja kulturne dediščine in muzeji lahko postanejo **prostor za razmislek in dialog, odprt za različne skupnosti**, s čimer se ponujajo priložnosti za kulturno odpornost in kohezijo. **Umetnost, glasba, tradicionalne umetnosti in obrti ter kinematografija** lahko **spodbujajo** medsebojno razumevanje, raznolikost, vključevanje in družbeno-gospodarski razvoj. Pakt bo spodbujal ukrepe, vključno z začetkom dialoga na visoki ravni o kulturnem sodelovanju, ki bo osredotočen tudi na kulturno dediščino.

Naložbe v šport krepijo kohezijo, odpravljajo socialne razlike in spodbujajo vključevanje. Poleg zdravstvenih in gospodarskih koristi ima ključno vlogo pri vključevanju mladih in spodbujanju občutka pripadnosti. Prihodnji pomembni športni dogodki¹⁹, ki združujejo države iz celotne regije, ponujajo obetavne priložnosti za regionalno sodelovanje in trajnostno povezljivost ter prispevajo k spodbujanju enakosti in nediskriminacije.

Poglobitev medverskega dialoga prispeva k medsebojnemu razumevanju in mirnemu sodelovanju za reševanje skupnih izzivov.

Pakt bo na podlagi izkušenj, pridobljenih v okviru programov Erasmus+, Ustvarjalna Evropa in Obzorje Evropa, preučil možnosti za nadaljnjo krepitev sodelovanja na podlagi obstoječih pobud EU na področju raziskav, kulture, mladine in športa.

Evro-sredozemska pobuda za kulturo, šport in turizem

Pobuda bo spodbujala večdeležniško mrežo javnega in zasebnega sektorja, civilne družbe, fundacij, izvajalcev dejavnosti v turizmu in univerz za spodbujanje kulturne dediščine in ustvarjalne industrije, kulturnega turizma in športa, zlasti:

- **Zaščita in vrednotenje kulturne dediščine:**
 - **Vzpostavitev namenskega mehanizma za zaščito in spodbujanje sredozemske kulturne dediščine** z združevanjem javnih in zasebnih virov.
 - **Oblikovanje sredozemskih kulturnih poti** za okrepitev skupnega kulturnega sredozemskega prostora.
 - **Razširitev skupnega evropskega podatkovnega prostora za kulturno dediščino** na partnerice v južnem Sredozemlju, da bi pospešili digitalizacijo in ohranili njihovo kulturno dediščino.
- **Vzpostavitev digitalne platforme za sodelovanje „CulturIT“** za spodbujanje povezovanja kulturnih dejavnosti.
- **Zagotavljanje udeležbe na pomembnih kulturnih dogodkih in izboljšanje rezidenčnosti umetnikov in drugih kulturnih akterjev**, tudi prek regionalnih mrež za talente.
- **Zagotavljanje udeležbe v dejavnostih, povezanih s kampanjo #BeActive in evropskim tednom športa**, za ozaveščanje o koristih športa za telesno in duševno zdravje.
- **Sodelovanje s sredozemskimi igrami**, da bi dodatno povečali prepoznavnost tega uveljavljenega dogodka, zlasti med mladimi, da bi promovirali koristi športa in njegov pozitiven vpliv na boj proti stereotipom in spodbujanje vključevanja.

¹⁹ Na primer sredozemske igre in svetovno prvenstvo 2030.

1.3 Opolnomočanje civilne družbe, mladih in lokalnih skupnosti

Civilna družba in lokalne skupnosti so globoko zakoreninjene v stvarnosti na terenu. Njihovo delo – podpiranje lokalnih skupnosti pri zagotavljanju socialnih in skupnostnih storitev, ozaveščanju o ključnih družbenih izzivih, krepitvi demokratične udeležbe, opolnomočenju žensk in mladih ter podpiranju digitalne pismenosti – prispeva k bolj vključujoči družbi. Prav tako so ključnega pomena za izboljšanje položaja ranljivih skupin, vključno z invalidi.

Dejavna in opolnomočena civilna družba lahko skupaj s parlamenti in javnimi institucijami olajša lokalni dialog ter omogoči boljše oblikovanje in izvajanje politik v korist državljanov. Uspešno **medijsko okolje** je bistveno za zagotovitev odprtega in vključujočega prostora za razpravo. Podobno lahko spodbujanje razvoja na regionalni in lokalni ravni s celostnimi in participativnimi pristopi podpre uravnoteženo rast, tako v mestih kot na podeželju.

Pakt bo okrepil prizadevanja za spodbujanje ugodnega okolja za civilno družbo in pomagal lokalnim skupnostim pri krepitvi zmogljivosti za učinkovito opravljanje njihovih vlog.

Opolnomočanje civilne družbe, mladih in lokalnih skupnosti

Cilj pobude bo podpreti živahno civilno družbo in lokalne skupnosti kot nosilce razvoja in socialne kohezije. Pobuda bo opolnomočila bo ključne akterje, ki lahko konkretno podprejo svoje skupnosti, zlasti z naslednjim:

- **Ustanovitev parlamentarne skupščine mladih za Sredozemlje**, da bi zbrali glas in prispevek mladih.
- **Podpora razvoju sredozemske civilne službe** z vzpostavitvijo platforme, namenjene povezovanju mladih v sredozemski regiji z različnimi možnostmi za prostovoljstvo v njihovih državah in po vsej regiji. Ta pobuda bo temeljila na pobudah za prostovoljstvo in dopolnjevala druge pobude za mobilnost ter spodbujala boljše medsebojno razumevanje med mladimi v skupnem sredozemskem prostoru.
- **Opolnomočanje organizacij, ki jih vodijo ženske, kot ključnih vplivnic v njihovih skupnostih** z dejavnim vključevanjem teh organizacij v oblikovanje in izvajanje pobud v različnih sektorjih, kot so izpopolnjevanje, visokošolsko izobraževanje in podpora podjetjem. Ukrep bo temeljil tudi na izkušnjah, pridobljenih v podporo zagonskim podjetjem, ki jih vodijo ženske, zlasti na podeželskih in oddaljenih območjih.
- **Krepitev podpore medijskim organizacijam** z omogočanjem pobud za krepitev zmogljivosti, zagotavljanjem priložnosti za sodelovalne projekte in spodbujanjem izmenjave izkušenj. Ukrep bo okrepil naše tekoče sodelovanje v podporo mladim vplivnežem v regiji.
- **Krepitev mehanizma sodelovanja na lokalni ravni**, ki temelji na pristopu Konvencije županov, za spodbujanje socialnega vključevanja na lokalni in občinski ravni za državljane vseh starosti, tudi za osebe v ranljivem položaju.

II. Močnejša, bolj trajnostna in povezana gospodarstva

Tesnejši trgovinski odnosi in gospodarsko povezovanje pomagajo zagotavljati stabilnost in gospodarsko odpornost. EU in partnerice v južnem Sredozemlju imajo močne in uveljavljene gospodarske vezi ter ogromen potencial za nadaljnje povečanje gospodarskega povezovanja trgov v regiji, da bi ustvarili trajnostno rast in zaposlitvene možnosti. Naša gospodarstva se dopolnjujejo in lahko prinesejo znatne vzajemne koristi.

Uspeh pakta bo odvisen tudi od zmogljivosti za mobilizacijo javnih in zasebnih naložb v velikem obsegu. Strategija **Global Gateway**²⁰ v **Sredozemlju** lahko spodbudi pametne, čiste in varne naložbe v digitalni, energetske, vodni, inovativni kmetijski in prometni sektor, hkrati pa okrepi zdravstvene, izobraževalne in raziskovalne sisteme v skladu z dogovorom EU o čisti industriji²¹.

II.1 Trgovinske in naložbene priložnosti

EU je prva trgovinska partnerica južnega sosedstva (leta 2024 je predstavljala 41 % blagovne menjave regije s svetom). Partnerice v južnem Sredozemlju pogosto poudarjajo potrebo po razvoju vrednostnih verig ter privabljanju in ohranjanju večjega obsega neposrednih naložb. Hkrati so za trgovino in naložbe potrebni predvidljivo okolje, makroekonomska stabilnost, regulativno zbliževanje in enaki konkurenčni pogoji med javnim in zasebnim sektorjem.

Regija ponuja znatne gospodarske in trgovinske priložnosti, ki temeljijo na njenem človeškem kapitalu, konkurenčnih stroških energije iz obnovljivih virov in prevoza ter pospeševanju digitalnega prehoda. Prestrukturiranje svetovne trgovine odpira nove priložnosti, saj lahko južno Sredozemlje prispeva k diverzifikaciji dobavnih verig. Pakt bo na podlagi dvostranskih partnerstev prispeval k okrepitvi skupnih prizadevanj za vzpostavitev trdnega gospodarskega okolja, spodbujanje trajnostne trgovine in naložb ter **nadaljnje povezovanje dobavnih verig**, tudi v zdravstvenem in kmetijskem sektorju ter na področju čistih virov energije in tehnologij, ki so ključnega pomena za povečanje konkurenčnosti in možnosti razogljičenja skupnega sredozemskega prostora. Pakt bo okrepil sodelovanje na področju kritičnih surovin, da bi zagotovili odporne, pregledne in trajnostne dobavne verige v ključnih sektorjih, kot so gnojila.

²⁰ JOIN (2021) 30.

²¹ COM(2025) 85.

Posodobitev in krepitev trgovinskih in naložbenih odnosov za bolj vključujočo, odporno in trajnostno rast

Cilj pobude je izkoristiti potencial **obstoječih trgovinskih sporazumov**²² in sodelovati v novih pobudah za krepitev gospodarskega povezovanja, zlasti z naslednjim:

- **Podpiranje prožnejše in bolj ciljno usmerjene posodobitve dvostranskih trgovinskih odnosov** z novimi oblikami sodelovanja v ključnih sektorjih skupnega interesa ob hkratnem zagotavljanju učinkovitega izvajanja zavez za odpravo netaarifnih ovir za trgovino, da se poveča predvidljivost in okrepi zaupanje vlagateljev.
- **Preučitev sporazumov o spodbujanju trajnostnih naložb** z zainteresiranimi partnericami za privabljanje neposrednih tujih naložb.

Pobuda bo spodbujala in privabljala **naložbe** v podporo inovativnim in digitalnim gospodarstvom ter okrepila povezovanje dobavnih verig, zlasti z naslednjim:

- **Krepitev poslovnega in naložbenega okolja, regulativnega zbliževanja in poenostavitve carinskih postopkov**, vključno s tehnično pomočjo za podporo gospodarskim reformam v partnerskih državah²³.
- **Okrepitev nacionalnih in tematskih naložbenih platform**, ki združujejo zasebni sektor, mednarodne finančne institucije in nacionalne finančne institucije.

II.2 Spodbujanje ekosistemov zagonskih podjetij

Kljub številnim strukturnim izzivom se je v regiji južnega Sredozemlja povečala podjetniška dejavnost, ki se zanaša na mlado, tehnološko podkovano prebivalstvo in vse večje zanimanje vlagateljev. **Postopna diverzifikacija in strukturna preobrazba gospodarstva potekata na lokalni ravni**, vključno z mestnimi in podeželskimi območji, kar ustvarja nove priložnosti za razvoj nacionalnih in regionalnih vrednostnih verig, hkrati pa povečuje dopolnjevanje za gospodarsko povezovanje. Da bi v celoti izkoristili ta potencial, je treba podpreti lokalno proizvodnjo in podjetja, tudi v kmetijstvu. Za to bo treba dodatno preučiti vlogo lokalnega socialnega podjetništva in alternativnih poslovnih modelov kot ključnih gonil vključujoče in trajnostne gospodarske rasti.

²² Med njimi je Regionalna konvencija o panevro-mediteranskih preferencialnih pravilih o poreklu.

²³ Po potrebi tudi v okviru makrofinančne pomoči EU.

Startup4Med

Pobuda bo sprostila potencial zagonskih podjetij ter mikro, malih in srednjih podjetij²⁴ za rast in ustvarjanje delovnih mest, kar bo zagotovilo priložnosti za povečanje gospodarske udeležbe, zlasti za mlade in ženske. Vzpostavila bo povezave z obstoječimi sektorskimi mehanizmi²⁵ ter bo usklajena s strategijo EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi²⁶. To bo doseženo na naslednji način:

- **Vzpostavitev regionalnega mehanizma za podporo zagonskim podjetjem** za izboljšanje dostopa do financiranja in mobilizacije naložb. Evropske finančne institucije se bodo prek pristopa Ekipe Evropa mobilizirale skupaj z alternativnimi kanali financiranja, kot so brezobrestna posojila (*honour loans*), množično financiranje in kombinirano financiranje²⁷.
- **Vzpostavitev programa „Open for Business“**, namenjenega zasebnemu sektorju, da se opredelijo problematična področja ter olajša pravna in regulativna poenostavitve.
- **Razvoj nabora orodij politike** za spodbujanje formalizacije mikro, malih in srednjih podjetij, vključno s poenostavljenimi upravnimi postopki, finančnimi spodbudami in povezavami s socialno zaščito. Neformalni mikropodjetniki bodo deležni ciljno usmerjene podpore, kot so inštruiranje, pravna pomoč ter certificiranje spretnosti.

II.3 Digitalna infrastruktura in kibernetska varnost

Digitalna revolucija in revolucija umetne inteligence spreminjata gospodarstva in družbe. Na tem področju obstaja močna spodbuda za partnerstvo, da bi sprostili potencial digitalnih, podatkovnih in umetnointeligenčnih rešitev za povečanje konkurenčnosti in učinkovitosti naših gospodarstev in družb, hkrati pa zagotovili varnost, suverenost in usklajenost s temeljnimi vrednotami, človekovimi pravicami in načeli dobrega upravljanja.

Resnična medsebojna povezanost prek varnih in zaupanja vrednih digitalnih infrastruktur v Sredozemlju je temeljni cilj, namenjen ne le zbližanju naših gospodarstev in državljanov, temveč tudi povečanju skupne varnosti in nemotene komunikacije. Tokovi podatkov so bistveni za gospodarski in družbeni razvoj ter bodo ljudem, podjetjem in organizacijam v Sredozemlju odprli nove priložnosti.

Izboljšanje dostopa do spletnih javnih storitev, uvajanje rešitev e-upravljanja in digitalne javne infrastrukture, zagotavljanje kritične infrastrukture, izboljšanje digitalnega upravljanja in predpisov ter varstvo digitalnih pravic so v tem okviru še naprej bistvenega pomena.

²⁴ Po statističnih podatkih Svetovne banke mikro, mala in srednja podjetja v južnem Sredozemlju predstavljajo 90 % vseh podjetij ter prispevajo dve tretjini BDP in 75 % delovnih mest.

²⁵ Platforma BlueInvest je odprta za inovativna zagonska podjetja modrega gospodarstva ter tehnološka mala in srednja podjetja iz Sredozemlja.

²⁶ COM(2025) 270.

²⁷ Regionalni mehanizem za zagonska podjetja bi lahko izkušnje sklada tveganega kapitala Evropskega sveta za inovacije izkoristil za podporo evropskim inovacijam na področju globokih tehnologij, zlasti za tiste države v regiji, ki so pridružene programu Obzorje Evropa in že imajo koristi od njega.

Razpoložljivost odprtih podatkov in informacij s strani vesoljskih sistemov v lasti EU, kot je Copernicus, ki jih omogočajo digitalne infrastrukture, lahko prispeva k povečanju poslovnih priložnosti v regiji.

Tehnološka poslovna ponudba za integrirana digitalna in podatkovna gospodarstva

Cilj pobude je **predstaviti tehnološko poslovno ponudbo** za partnerice v južnem Sredozemlju²⁸, zlasti z naslednjim:

- **Podpiranje uvajanja varne in zaupanja vredne digitalne infrastrukture na področjih podvodnih kabelskih sistemov kablov, omrežij 5G, podeželske širokopasovne povezljivosti in infrastrukture podatkovnih centrov, in sicer:**
 - **Povezovanje vseh zainteresiranih držav v regiji prek podvodnih kabelskih sistemov, kot sta Medusa in Blue-Raman**, z možnostjo, da se razširijo tudi na zalivske partnerice. To bo olajšalo varno in nemoteno izmenjavo podatkov, tudi prek povezav z obstoječimi pobudami, kot je digitalni koridor EU-Afrika-Indija, ki bo povezan tudi z IMEC in T-MED.
 - **Zagotavljanje tehnične in finančne podpore za uvedbo varnih in zaupanja vrednih omrežij 5G in podatkovnih centrov v regiji** z vključevanjem mednarodnih finančnih institucij, EU in nacionalnih finančnih institucij **v skladu z naborom orodij 5G in drugo ustrezno zakonodajo²⁹**, ki jih zagotavljajo zaupanja vredni dobavitelji.
- **Začetek regionalnega programa za krepitev telekomunikacijskih zmogljivosti in preučitev možnosti za ustrezne telekomunikacijske okvire, vključno s sodelovanjem na področju gostovanja**, med zainteresiranimi partnericami v južnem Sredozemlju.
- **Na podlagi modela vozlišč EU za digitalne inovacije in tovarn umetne inteligence v EU³⁰ pospešiti izgradnjo ekosistemov umetne inteligence**, vključno z uvajanjem umetne inteligence in podatkovne infrastrukture ter podporo univerzam, MSP, industriji in zagonskim podjetjem pri razvoju in uporabi umetne inteligence v različnih sektorjih, kot so proizvodnja, zdravstvo, kmetijstvo ali podnebje.
- **Izmenjava strokovnega znanja in konkretnih rešitev za e-upravljanje na področju digitalnih identitet in digitalne javne infrastrukture, in sicer:**
 - Uporaba odprtokodnih **storitev zaupanja, digitalne identitete** ter varnih **rešitev digitalne javne infrastrukture**, skladnih z varstvom podatkov.
 - Poenostavitev čezmejnih vladnih in poslovnih izmenjav ob hkratnem spodbujanju mobilnosti državljanov.
- **Povečanje tehničnih izmenjav in sodelovanja na področju kibernetske varnosti**, tudi za podporo zmogljivosti za **odkrivanje kibernetskih groženj in incidentov ter pripravo in odzivanje nanje**.

II.4 Naložbe v energijo iz obnovljivih virov in čisto tehnologijo

²⁸ V skladu z mednarodno digitalno strategijo EU, JOIN(2025) 140.

²⁹ [Nabor orodij EU za varnost 5G.](#)

³⁰ [Tovarne umetne inteligence | Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope.](#)

Sredozemlje je **žarišče podnebnih sprememb in biotske raznovrstnosti**, ki ga ogrožajo vse večji **okoljski izzivi in pritiski**. Pakt bo določil **skupno agendo za sprostitev potenciala energije iz obnovljivih virov v južnem Sredozemlju in prinesel trojne koristi**: pospešitev razogljičenja regije, izboljšanje energetske varnosti in povečanje industrijske konkurenčnosti. **Prehod na učinkovit, zanesljiv in trajnosten energetski model je bistvenega pomena za regijo**. V skladu z dogovorom o čisti industriji krožno gospodarstvo, ki je gospodarno z viri, vključno z razvojem energije iz obnovljivih virov in proizvodnjo čistih tehnologij, zagotavlja znatne socialno-ekonomske koristi in privablja neposredne tuje naložbe. Ti cilji se bodo uresničevali s prožnimi in posodobljenimi dvostranskimi trgovinskimi okviri ter novimi oblikami sodelovanja, kot so sporazumi o spodbujanju trajnostnih naložb ter partnerstva za čisto trgovino in naložbe v okviru vsesredozemske pobude za obnovljivo energijo in čisto tehnologijo. To se bo razvijalo tudi s tesnejšim sodelovanjem z zalivskimi partnericami in podsaharsko Afriko.

Vsesredozemska pobuda za obnovljivo energijo in čisto tehnologijo (T-MED)

Pobuda bo podpirala vzajemno koristno vsesredozemsko sodelovanje s spodbujanjem domačega energetskega prehoda in razvoja čistih tehnologij v južnosredozemskih partnerskih državah, hkrati pa ustvarjala gospodarske priložnosti ter olajševala trgovino z energijo iz obnovljivih virov in industrijska partnerstva v regiji, zlasti z naslednjim:

- **Vzpostavitev naložbene platforme T-MED**, ki bo služila kot usklajevalno orodje za razvoj nabora projektov na področju proizvodnje energije iz obnovljivih virov, omrežne infrastrukture, vključno z domačimi prenosnimi in distribucijskimi omrežji v južnih sredozemskih partnericah, ki so povezani s projekti vzajemnega interesa, opredeljenimi v skladu z uredbo o TEN-E, in proizvodnjo čistih tehnologij. Platforma bo združevala nosilce projektov, mednarodne finančne institucije, finančne institucije EU in nacionalne finančne institucije, finančne instrumente EU in zasebne vlagatelje, da bi spodbudili obsežne naložbe s poudarkom na rešitvah kombiniranja in zmanjševanja tveganj.
- **Vzpostavitev namenskega regulativnega mehanizma** za podporo partnericam v južnem Sredozemlju pri izvajanju ciljno usmerjenih regulativnih reform in reform, specifičnih za energetski sektor³¹, v povezavi s pripravljenostjo za naložbe in dostopom do finančnih instrumentov EU.
- **Oblikovanje modelov za energetske sisteme** za boljše ocenjevanje gospodarskih, trajnostnih in varnostnih učinkov večjega prodora obnovljivih virov energije ter novih projektov energetske infrastrukture za regijo.
- **Omogočanje dostopa do Instrumenta za tehnično podporo**, ki deluje kot portal „vse na enem mestu“ za energijo iz obnovljivih virov, energijsko učinkovitost, elektrifikacijo in tehnično pomoč, povezano s čisto tehnologijo.
- **Vzpostavitev podpornega programa za certificiranje in trgovanje z energijo iz obnovljivih virov**, da se omogoči čezmejna trgovina z električno energijo iz

³¹ Te lahko vključujejo dostop tretjih strani do omrežja, pogodbe o nakupu električne energije, preglednost in reformo tarif, vključno z upoštevanjem stroškov, ločevanjem, liberalizacijo veleprodajnih in maloprodajnih trgov, čezmejno trgovino in regionalno povezovanje).

obnovljivih virov in obnovljivim vodikom. Pripravljen bo praktični **priročnik** za usmerjanje izvajanja shem certificiranja in pilotnih čezmejnih potrdil o izvoru³².

- **Spodbujanje industrijskega sodelovanja na področju čiste tehnologije** za spodbujanje trdnih industrijskih partnerstev med evropskimi podjetji in podjetji v južnem Sredozemlju v kritičnih vrednostnih verigah. To lahko vključuje sončno in vetrno energijo, elektrolizatorje in proizvodnjo čistega vodika, tehnologije ogrevanja in hlajenja, omrežne tehnologije in tehnologije shranjevanja, toplotne črpalke ter energetskoučinkovite tehnologije v industrijskem in gradbenem sektorju.
- **Podpora ustanavljanju evropskih poslovnih organizacij na področju energije in čiste tehnologije za posamezne države na terenu.** To je mogoče storiti v sodelovanju z evropsko podjetniško mrežo (EEN) in evropskimi industrijskimi grozdi. Vzpostavljena bo **namenska platforma deležnikov** za opredelitev prednostnih sektorjev, razvoj celovitih, spolsko odzivnih akcijskih načrtov in dejavno vključevanje zasebnega sektorja EU. Ta platforma bo imela tudi osrednjo vlogo pri spodbujanju priložnosti za sovlaganje in pogajanjih o sporazumih o odjemu, ki podpirajo dolgoročno sodelovanje v sinergiji in dopolnjevanju s platformo EU za energijo in surovine.
- **Razvoj programa spretnosti T-MED³³**, ki bo ključnega pomena za odpravo vrzeli med kategorijami delovne sile in med spoloma ter za uskladitev usposabljanja s potrebami industrije in delodajalcev.

II.5 Za trajnostno in odporno Sredozemlje

Podnebne spremembe, onesnaževanje in izguba biotske raznovrstnosti močno vplivajo na sredozemsko regijo in njeno odpornost. Čisti prehod je tudi priložnost za spodbujanje trajnostne konkurenčnosti v regiji. Pakt bo omogočil izkoriščanje prednosti, ki izhajajo iz takega prehoda, hkrati pa obravnaval vse večje vplive podnebnih sprememb in degradacije okolja, tudi v okviru morebitne svetovne pogodbe proti onesnaževanju s plastiko. Pakt bo obravnaval tudi ranljivost regije za podnebne spremembe in degradacijo okolja s podpiranjem učinkovitega načrtovanja in mobilizacijo razpoložljivih tokov financiranja za trajnostne naložbe, tako mednarodne kot domače, zasebne in javne.

Partnerstvo za čisti prehod, trajnostno rast in odpornost

Cilj pobude je podpreti regionalno sodelovanje in lokalna partnerstva na področju okolja, tudi v okviru Barcelonske konvencije³⁴, ter na področju podnebja pri spodbujanju čistega prehoda in na podnebne spremembe odpornega gospodarskega razvoja, zlasti z naslednjim:

- **Krepitev sodelovanja** z zainteresiranimi partnericami v južnem Sredozemlju **na področju podnebnih rešitev** z dialogom in spodbujanjem izmenjave znanja ter

³² Potrebno bo regulativno sodelovanje z državami južnega Sredozemlja, da se omogoči uporaba zahtev po električni energiji iz obnovljivih virov in gorivu, ki so združljive z okvirom EU. Potrebni bodo posebni sporazumi s tretjimi državami, da se omogoči vzajemno priznavanje potrdil o izvoru.

³³ Ukrep, povezan z obstoječimi partnerstvi za energijo iz obnovljivih virov (Pakt za spretnosti) in povezanimi projekti Erasmus+, kot je SHOREWINNER.

³⁴ [Barcelonska konvencija in protokoli](#) | [UNEPMAP](#).

zagotavljanjem ciljno usmerjene tehnične pomoči v zvezi z instrumenti za blažitev podnebnih sprememb, vključno z oblikovanjem cen ogljika.

- **Razvoj naložbenih projektov za prilagajanje podnebnim spremembam** s krepitvijo nacionalnih in lokalnih zmogljivosti za razvoj in izvajanje projektov ob hkratnem spodbujanju partnerstev z mednarodnimi finančnimi institucijami, podnebnimi skladi in zasebnimi deležniki.
- **Vzpostavitev regionalnega načrta za spodbujanje naložb** v sodobno čiščenje odpadnih voda in ravnanje s trdnimi odpadki.
- **Vzpostavitev novih partnerstev za odpornost v zvezi z vodo** za okrepitev sodelovanja na področju celostnega upravljanja vodnih virov, zlasti ponovne uporabe vode.
- **Okrepitev pobude za zeleno prihodnost (Green Forward)**, zlasti za opolnomočanje MSP, spodbujanje krožnega gospodarstva in učinkovite rabe virov, odprave plastike za enkratno uporabo, podpore biogospodarstvu in spodbujanje regulativnega dialoga o krožnosti, na primer za tekstil.
- **Podpiranje skupnega izvajanja svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost**, zlasti izvajanja nacionalnih strategij in akcijskih načrtov za biotsko raznovrstnost, ter oblikovanje, širitev in upravljanje zavarovanih območij, zlasti morskih zavarovanih območij.

II.6 Spodbujanje trajnostnega modrega gospodarstva

Sredozemsko morje preživlja več milijonov ljudi, vendar se sooča z vse večjim okoljskim in gospodarskim pritiskom. Pakt bo spodbujal pravično, trajnostno in konkurenčno modro gospodarstvo v skladu z **evropskim paktom za oceane**³⁵, tudi v okviru naslednje ministrske izjave MedFish4ever, ki bo oblikovala naslednjo Generalno komisijo za ribištvo v Sredozemlju (GFCM) po letu 2027. Poleg tega bo pakt v skladu s **strategijo EU za odpornost v zvezi z vodo**³⁶ okrepil upravljanje voda ter spodbujal učinkovito in trajnostno rabo vode prek povezave med vodo, energijo, hrano in ekosistemi.

Zdravje in blaginja modrega Sredozemlja

Cilj pobude je obnoviti naravne vire sredozemskih ekosistemov, okrepiti njihovo odpornost, izboljšati trajnostnost praks ribištva in akvakulture ter mednarodnega upravljanja ribištva ter spodbuditi inovacije na področju modre tehnologije, zlasti z naslednjim:

- **Podpiranje naložb v rešitve trajnostnega modrega gospodarstva** prek partnerstva za modro Sredozemlje in platforme BlueInvest.
- **Ustanovitev izkustvene skupnosti za modro gospodarstvo EU**³⁷ za zagotavljanje smernic na podlagi zbiranja podatkov, razvoja podatkovnih standardov, metodologij ter analiz in raziskav.

³⁵ COM(2025) 281.

³⁶ COM(2025) 280.

³⁷ Observatorij Evropske unije za modro gospodarstvo.

- **Krepitev oceanske diplomacije** za sodelovanje s partnericami v južnem Sredozemlju pri spodbujanju spoštovanja mednarodnih standardov upravljanja³⁸ in izboljšanju pravnih okvirov, povezanih z regionalnim upravljanjem ribištva.
- **Razvoj novega projekta za povečanje nadzornih in inšpekcijskih zmogljivosti obalnih držav**, da bi okrepili regionalno upravljanje ribištva ter se borili proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu s krepitvijo zmogljivosti, spremljanjem, kontrolo in nadzorom.
- **Krepitev regionalnega sodelovanja za zagotovitev skladnejše in bolj trajnostne rabe morskega prostora s pomorskim prostorskim načrtovanjem** kot dejavnika za varstvo narave in soobstoj dejavnosti na morju.
- **Začetek pobude „From Water to Market“ (Od vode do trga)**, da bi podprli proizvajalce, zadrage in združenja v vodnem sektorju, da bi povečali dodano vrednost svoje proizvodnje, izboljšali predelavo in dosegli nove trge, vključno z dostopom do financiranja in naložb.
- **Krepitev skupnih raziskav in inovacij na področju povezave med vodo, energijo, hrano in ekosistemi (WEFE)** na podlagi programa PRIMA³⁹.
- **Okrepitev „misije za modro Sredozemlje“⁴⁰ za obnovo in odpornost** z zagotavljanjem raziskovalnih in inovacijskih rešitev za obnovo Sredozemskega morja ter ekosistemov in biotske raznovrstnosti vode, zaustavitev onesnaževanja na samem morju in iz kopenskih virov, zmanjšanje hrupa v oceanih, povečanje odpornosti proti podnebnim spremembam in odpornosti v zvezi z vodo ter pripravljenost obalnih skupnosti na ekstremne dogodke.

II.7 Trajnostni promet in večja povezljivost

Dobro povezana regija je ključna za podporo trgovini in nastajajočim sektorjem, hkrati pa spodbuja razogljičenje gospodarskih dejavnosti. Skupni sredozemski prostor se pogosto sooča s prometno in regulativno razdrobljenostjo, nezadostnimi naložbami in nezadostnimi zmogljivostmi za načrtovanje. To ima znatne posledice za čezmejno mobilnost ljudi, blaga in storitev. Zato je bistveno, da se odpravijo vrzeli v zmogljivostih in neusklajenost predpisov na področju carin, učinkovitosti, varnosti, zaščite in okoljskih standardov. To bo olajšalo doseganje cilja razširitve vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T) EU in po potrebi dodatno povečalo povezljivost s sosednjimi regijami, kot je Zaliv in širše. Zlasti nadaljnje usklajevanje in širitev gospodarskega koridorja med Indijo, Bližnjim vzhodom in Evropo (IMEC) bi okrepila zanesljiv promet in varno digitalno povezljivost v Sredozemlju, hkrati pa prispevala h gospodarski varnosti regije.

Trajnostni promet za boljše povezano regijo

Cilj pobude je zagotoviti zanesljive in trajnostne prometne rešitve, zlasti z naslednjim:

- **Okrepitev skupnih prizadevanj za spodbujanje proizvodnje in uporabe obnovljivih in nizkoogljičnih goriv za promet (pomorskih in letalskih)** v skladu z

³⁸ Zlasti za ratifikacijo in izvajanje sporazuma ZN o odprtem morju.

³⁹ [Partnerstvo na področju raziskav in inovacij v Sredozemlju \(PRIMA\)](#).

⁴⁰ [BlueMissionMed](#)

načeli, določenimi v uredbah EU o trajnostnih letalskih gorivih⁴¹, trajnostnih gorivih v pomorskem prometu⁴² in pristaniški strategiji EU⁴³. To bo vključevalo tudi prizadevanje za uskladitev trajnostnih praks v skladu z mednarodnimi standardi (ICAO, IMO), s čimer se bodo podprli tudi akterji v Sredozemlju pri njihovih prizadevanjih za preprečevanje onesnaževanja z ladij, pa tudi spodbudila prizadevanja za sodelovanje prek konvencij o regionalnih morjih⁴⁴ za spodbujanje čistega, zaščitene in varnega skupnega sredozemskega prostora.

- **Izboljšanje povezljivosti po vsej regiji s širitvijo multimodalnih prometnih povezav ter boljšo interoperabilnostjo in regulativno uskladitvijo**, s čimer bi dosegli napredek pri razširitvi omrežja TEN-T na države južnega Sredozemlja ter se povezali z IMEC, T-MED in podsaharsko Afriko. Povezovanje pristanišč z drugimi nizkoogljčnimi načini prevoza bo zagotovilo boljše povezovanje obalnih vozlišč s celinskimi trgi. Boljše regulativno usklajevanje je mogoče zagotoviti s podpiranjem projektov tehnične pomoči in okrepljenim dialogom o politikah.
- **Izboljšanje letalske povezljivosti** v skladu z okoljskimi standardi z nadaljnjim delom v zvezi z obstoječimi ali novimi sporazumi o zračnem prometu na ravni EU s partnericami v južnem Sredozemlju in podpiranjem enotnega afriškega trga letalskega prevoza.
- **Podpiranje projektov mobilnosti v mestih in na podeželju s strokovnim znanjem in tehnologijo EU** za dopolnitev prizadevanj na področju multimodalnega prometa z izvajanjem koncepta urbanih vozlišč TEN-T⁴⁵ ter za spodbujanje trajnostnosti, tudi s prilagajanjem podnebnim spremembam in blažitvijo njihovih posledic, ter primernosti za bivanje v hitro rastočih sredozemskih mestih.

II.8 Z dokazi podprto oblikovanje politik in izmenjava znanja

Spodbujanje z dokazi podprtega oblikovanja politik in izmenjave znanja ostaja ključnega pomena. Zlasti sistem EU Copernicus ponuja storitve o stanju zemeljskega okolja, ki temeljijo na politiki celovitih, brezplačnih in odprtih podatkov, ter lahko tako podpira odločanje na podlagi dokazov. Poleg tega je razpoložljivost ustreznih in primerljivih uradnih statistik in podatkov bistvena za odločanje in oblikovanje politik na podlagi dokazov.

Izmenjava znanja in statistični podatki za boljše odločanje

Cilj pobude je izboljšati statistiko, znanje in izmenjavo podatkov med EU in partnericami v južnem Sredozemlju, zlasti z naslednjim:

⁴¹ PE/29/2023/REV/1, Uredba (EU) 2023/2405.

⁴² PE/26/2023/INIT, Uredba (EU) 2023/1805.

⁴³ P9 TA(2024)0025 – Oblikovanje celovite evropske pristaniške strategije.

⁴⁴ Več držav članic EU (Hrvaška, Ciper, Francija, Grčija, Italija, Malta, Slovenija in Španija) ter Alžirija, Egipt, Izrael, Libanon, Libija, Maroko, Sirija in Tunizija sodelujejo v Regionalnem pomorskem centru za pomoč pri onesnaževanju Sredozemskega morja v izrednih primerih (REMPEC), ki ga upravlja Mednarodna pomorska organizacija (IMO) in deluje v okviru Barcelonske konvencije, ki jo upravlja UNEP.

⁴⁵ Koncept urbanih vozlišč TEN-T zagotavlja (1) priznavanje pomembne vloge mest v celotnem prometnem omrežju, (2) pripravo načrtov za trajnostno mobilnost v mestih za funkcionalno območje okoli mest, (3) zbiranje podatkov o varnosti, trajnostnosti in dostopnosti ter (4) izgradnjo multimodalnih vozlišč.

- **Vzpostavitev *ad hoc* mehanizma** za izmenjavo informacij in ocenjevanje čezmejnih učinkov ustrezne zakonodaje.
- **Nadaljnji razvoj sodelovanja** z nacionalnimi statističnimi uradi držav južnega Sredozemlja, da se **zagotovijo ustrezni in primerljivi uradni statistični in drugi podatki** o področjih, ki jih zajemajo trije stebri pakta.
- Izmenjava dobrih praks in izkušenj z **uporabo novih virov podatkov in sodobnih tehnologij, vključno z umetno inteligenco**, za razvoj novih statističnih spoznanj in ustreznih statističnih orodij.
- **Spodbujanje inovacij v javnem sektorju** z opiranjem na razpoložljive podatke in informacije iz vesoljskih sistemov EU za pripravo z dokazi podprtih odločitev na številnih področjih, ki jih zajema pakt.

III. Varnost, pripravljenost in upravljanje migracij

Skupni sredozemski prostor se sooča z izzivi, povezanimi z varnostjo, naravnimi nevarnostmi in nevarnostmi, ki jih povzroči človek, nezakonitimi migracijami in upravljanjem meja. Nestabilnost na regionalnih žariščnih točkah povzroča negotovost, kar obremenjuje odpornost družb.

Vse večji pritiski na meje, čezmejni kriminal in skupni izzivi, povezani z nezakonitimi migracijami vzdolž ključnih poti, zahtevajo usklajena prizadevanja za boj proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi ob hkratnem zagotavljanju varnih, urejenih in na pravicah temelječih pristopov, ki zagotavljajo zaščito pravic migrantov in beguncev ter spodbujajo poti mobilnosti, hkrati pa je za obravnavanje teh medsebojno povezanih vprašanj potrebno trajno in skupno sodelovanje za spodbujanje stabilnosti in blaginje po vsej regiji.

III.1 Mir in varnost

Mednarodni red, ki temelji na pravilih, se sooča s hudimi pritiski. Poleg tradicionalnih groženj, kot so terorizem in nasilni ekstremizem ter organizirani kriminal, se pojavljajo tudi nove čezmejne grožnje, kot sta kibernetika grožnja in tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje – pogosto v okviru širših hibridnih kampanj – ali radikalizacija mladoletnikov in mladih odraslih. Povečano izkoriščanje področja pomorstva razkriva nove ranljivosti, bodisi tveganja, povezana s podstandardnimi praksami ladijskega prometa, bodisi vse večji pomen pomorske infrastrukture.

Te grožnje so med **najresnejšimi in najbolj zapletenimi skupnimi varnostnimi izzivi**. EU in partnerice v južnem Sredozemlju morajo tesneje sodelovati med seboj in krepiti odpornost, tudi v skladu z zavezami iz strategije EU za pomorsko varnost⁴⁶.

Cilj pakta bo doseči **skupno razumevanje regionalnega in mednarodnega varnostnega okolja** s spodbujanjem sodelovanja, tudi na področjih, kot so preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma ter boj proti njima, izogibanje sankcijam EU, pomorska varnost, odpornost kritične infrastrukture, hibridne in kibernetike grožnje, tuje manipuliranje z

⁴⁶ [Strategija za pomorsko varnost – Evropska komisija](#).

informacijami in vmešavanje, krepitev obrambnih zmogljivosti, mirovno posredovanje in reševanje konfliktov.

V Sredozemlju imajo civilne in vojaške misije ter operacije EU v okviru skupne varnostne in obrambne politike (SVOP), zlasti operacija IRINI in misija EU za pomoč pri integriranem upravljanju libijskih meja (EUBAM Libya), osrednjo vlogo pri spodbujanju sodelovanja z Libijo, krepitevi regionalne stabilnosti pri izvajanju embarga ZN na orožje za Libijo ter boju proti nedovoljeni trgovini in tihotapljenju ljudi. Zunaj Sredozemlja EU podpira svoje partnerice v regiji z nadaljnjimi civilnimi in vojaškimi misijami SVOP⁴⁷.

Pobuda EU-MED za mir in varnost

Pobuda bo podpirala usklajen pristop k konkretnim mirovnim in varnostnim vprašanjem, zlasti z naslednjim:

- **Vzpostavitev regionalnega foruma o miru in varnosti za EU in države južnega Sredozemlja.** Forum bi lahko zagotovil neformalno okolje za spodbujanje skupnega regionalnega situacijskega zavedanja, izmenjavo mnenj in usklajevanje pristopov k vprašanjem skupnega interesa, kot so regionalne varnostne razmere ter ustrezne mirovne in varnostne dejavnosti, vključno z mirovnim posredovanjem, ter za opredelitev morebitne podpore za krepitev zmogljivosti partneric.
- **Spodbujanje namenskih dialogov in posvetovanj o miru, varnosti in obrambi s partnericami v južnem Sredozemlju.**
- **Preučitev morebitnih prispevkov partneric v južnem Sredozemlju k misijam in operacijam SVOP, zlasti z novimi okvirnimi sporazumi o sodelovanju⁴⁸.**
- **Krepitev zmogljivosti partneric, tudi z ukrepi pomoči v okviru evropskega mirovnega instrumenta, ter nadaljnje usklajevanje in sinergije z dejavnostmi za krepitev zmogljivosti Organizacije Severnoatlantske pogodbe (NATO) v zvezi z avtonomijo odločanja EU in Nata.**
- **Usposabljanja pod okriljem Evropske akademije za varnost in obrambo, na primer na področju podnebnih sprememb ter miru, varnosti in obrambe.**
- **Razširitev uporabe odprtokodnega nabora orodij za obveščevalno delo za odkrivanje in analizo tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja, ki se osredotoča na identitetne dezinformacije⁴⁹, ter povečanje situacijskega zavedanja za boljše obravnavanje posebnosti tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja v regiji.**
- **Vzpostavitev dialoga s partnericami v južnem Sredozemlju o varnosti podvodnih kablov v skladu z akcijskim načrtom EU za kabelsko varnost⁵⁰, ki vključuje ukrepe za odkrivanje, odzivanje in obnovo.**

⁴⁷ Med njimi so EUNAVFOR ATALANTA in EUNAVFOR ASPIDES v Rdečem morju, svetovalna misija EU v podporo reformi varnostnega sektorja v Iraku (EUAM Iraq), misija pomoči EU za mejni prehod Rafa (EUBAM Rafah) in policijska misija EU za Palestinska ozemlja (EUPOL COPPS).

⁴⁸ Sporazumi določajo pogoje za sodelovanje držav nečlanic EU v operacijah EU za krizno upravljanje in odnose teh držav z EU pri izvajanju misij in operacij.

⁴⁹ [How to Detect & Analyse Identity-Based Disinformation/FIMI: A Practical Guide to Conduct Open Source Investigations | EEAS.](#)

⁵⁰ JOIN(2025) 9.

- **Krepitev sodelovanja na področju groženj pomorski varnosti**, kot so podstandardni ladijski promet in tvegane navigacijske prakse, tudi v okviru Mednarodne pomorske organizacije.
- **Krepitev izmenjav in sodelovanja** pri preprečevanju nasilnega ekstremizma v okviru ustreznih svetovnih pobud, vključno v okviru **vozišča znanja EU o preprečevanju radikalizacije**.
- **Spodbujanje medregionalnih izmenjav** med EU in regijo južnega Sredozemlja o **kibernetskih in zdravstvenih vprašanjih**.
- **Krepitev sodelovanja z nacionalnimi organi** z obravnavanjem izogibanja sankcijam ter pomorskih, okoljskih in konkurenčnih tveganj, ki jih predstavljajo podstandardni ladijski promet in tvegane navigacijske prakse.

III.2 Povečanje regionalne pripravljenosti

Za izgradnjo varnega skupnega sredozemskega prostora je treba **povečati pripravljenost regije na naravne nesreče in nevarnosti, ki jih povzroči človek**. V regiji, ki se segreva za 20 % hitreje od svetovnega povprečja, se pričakuje, da bodo podnebne spremembe povečale sedanje okolje tveganja, kar bo delovalo kot multiplikator groženj ter bo povzročilo pogostejše in hujše nesreče, ki bodo vplivale na okolje in socialno-ekonomske sisteme, zlasti pa ogrozile obalne in otoške skupnosti.

Požari v naravi, suše, pomanjkanje vode ter poplave in ekstremni vremenski pojavi že vplivajo na zdravje tal in prehransko varnost, ki sta ključna dejavnika za politično stabilnost in socialno kohezijo v regiji. Inovativno kmetijstvo ima pomembno vlogo pri izboljšanju pripravljenosti na naravne nesreče in nevarnosti, ki jih povzroči človek.

Tveganje nevarnosti, povezanih z zdravjem, poudarja ključni pomen krepitve ukrepov za zdravstveno varnost, da se zagotovi odpornost proti nastajajočim grožnjam. V tem okviru ostaja prednostna naloga poleg vzpostavitve kulture vgrajene pripravljenosti krepitev zmogljivosti in sodelovanja med javnimi in zasebnimi partnerji za odzivanje na nepričakovane dogodke ter povečanje mehanizmov za preprečevanje ekstremnih vremenskih razmer, vključno s poplavami in sušami, in skupnega odzivanja nanje v skladu z nedavno sprejeto strategijo EU za pripravljenost⁵¹. V skladu z „vsevladnim“ in „vsedružbenim pristopom“ so učinkovita decentralizacija in povezave z lokalnimi organi, skupaj z dejavnim sodelovanjem organizacij civilne družbe, bistvenega pomena za zagotavljanje hitrih odzivov, izkoriščanje lokalnega znanja in krepitev odpornosti v skupnosti.

Pripravljenost na nesreče v Sredozemlju

Cilj pobude je izboljšati regionalno pripravljenost in okrepiti zmogljivosti za odzivanje v celotnem skupnem sredozemskem prostoru s pristopom, ki upošteva vse nevarnosti. To bo zlasti doseženo na naslednji način:

⁵¹ JOIN(2025) 130.

- **Podpora razvoju sistema zgodnjega opozarjanja na vse nevarnosti**, ki temelji na obstoječih orodjih (npr. storitev programa Copernicus za ravnanje v izrednih razmerah) v skladu s pobudo za zgodnje opozarjanje za vse in cilji mehanizma Unije na področju civilne zaščite za odpornost na nesreče, povezanimi s strategijami za vnaprejšnje ukrepanje.
- **Podpiranje pripravljenosti na področju prehranske varnosti** na podlagi modela evropskega mehanizma za pripravljenost in odzivanje na krize na področju prehranske varnosti⁵².
- **Okrepitev obstoječih dvostranskih dialogov o kmetijski politiki** in vzpostavitev novih dialogov o partnerstvu na področju agroživilske politike s partnericami v južnem Sredozemlju v skladu z vizijo za kmetijstvo in prehrano⁵³.
- **Krepitev sinergij na področju pripravljenosti na nesreče** s pobudo EU za centre odličnosti na področju zmanjševanja kemičnih, bioloških, radioloških in jedrskih tveganj, in sicer z usposabljanji in simulacijami, izmenjavo dobrih praks in ozaveščanjem.
- **Razširitev sodelovanja na področju civilne zaščite** z nadgradnjo obstoječih regionalnih pobud in uporabo programov sodelovanja Interreg⁵⁴. **Novo evropsko središče za gašenje požarov s sedežem na Cipru** bo podpiralo tudi sosede v regiji⁵⁵.
- **Preučitev priložnosti, ki jih ponuja umetnointeligenčno modeliranje** pri pripravljenosti na nesreče, zlasti **razvoj zmogljivosti za krizno upravljanje in odzivanje na izredne razmere** z vključevanjem algoritmov umetne inteligence v obstoječe storitve in razvojem sistemov za podporo pri odločanju v primeru večdejavniške nevarnosti pod okriljem umetne inteligence za javno dobro⁵⁶.

III.3 Upravljanje migracij

Migracije so svetovna realnost. Njihovo upravljanje je skupna odgovornost, ki zahteva tesno sodelovanje ter **celovit pristop celotne poti, ki temelji na pravicah**, v skladu z zunanjo razsežnostjo pakta o migracijah in azilu⁵⁷. To vključuje krepitev upravljanja migracij, izboljšanje upravljanja meja, preprečevanje nezakonitih odhodov, podpiranje prizadevanj za boj proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi ter spodbujanje zakonitih migracij in mobilnosti v skladu z mednarodnim pravom in človekovimi pravicami. Sestavni del tega pristopa so tudi omogočanje učinkovitih dejavnosti vračanja, ponovnega sprejema in reintegracije ter podpiranje prizadevanj za preselitev in zagotavljanje rešitev za zagotovitev zaščite migrantov, beguncev in prosilcev za azil vzdolž poti. Ker imajo lokalne oblasti in gostiteljske skupnosti vodilno vlogo pri tem delu, je bistveno okrepiti njihove zmogljivosti na

⁵² [Zagotavljanje svetovne preskrbe s hrano in prehranske varnosti – Evropska komisija](#).

⁵³ COM(2025) 75 final

⁵⁴ [Program Interreg Euro-MED](#).

⁵⁵ Obstoječe regionalne pobude na primer vključujejo nadgradnjo vzpostavljenega sodelovanja na področju gašenja požarov med Ciprom, Jordanijo in Egiptom. Predsednica Komisije Ursula von der Leyen je v svojem govoru o stanju v Uniji leta 2025 predlagala vzpostavitev novega evropskega središča za gašenje požarov.

⁵⁶ Algoritme umetne inteligence bi lahko na primer vključili v evropski informacijski sistem za gozdne požare in svetovni informacijski sistem za požare v naravi. [Umetna inteligenca za javno dobro | Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope](#).

⁵⁷ COM(2024) 251.

tem področju, tudi s podpiranjem mednarodnih organizacij, kot sta UNHCR in Mednarodna organizacija za migracije.

Izvajanje pristopa celotne poti k upravljanju migracij

Pobuda bo podprla skupni pristop k migracijskim potem, ki vodijo v Sredozemlje in ga prečkajo. Prav tako bo okrepila in dopolnila dvostransko sodelovanje na področju migracij, zlasti z naslednjim:

- **Krepitev zmogljivosti za ustrezno upravljanje migracij ter boljše obravnavanje posledic in izzivov za lokalne skupnosti.** Tesnejše sodelovanje z ustreznimi akterji bo privedlo do večje zmogljivosti za preprečevanje migracijskih kriz in odzivanje nanje, in sicer z razvojem sistemov zgodnjega opozarjanja, orodij za spremljanje tveganj in kriznih načrtov več deležnikov.
- **Okrepitev dostojnega prostovoljnega vračanja in ponovnega vključevanja** migrantov iz južnih sredozemskih partneric v njihove države izvora.
- **Okrepitev sodelovanja pri učinkovitem vračanju in ponovnem sprejemu** oseb, ki nezakonito prebivajo v EU.
- Okrepitev sodelovanja na področju preprečevanja nezakonitih migracij, boja proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi z **operativnimi partnerstvi** in ustreznimi projekti, tudi v okviru **svetovnega zavezništva**⁵⁸.
- **Organizacija regionalnih kampanj ozaveščanja o vizumskih postopkih za kratkoročno bivanje**, da se omejijo ovire in olajša izdajanje vizumov, v sodelovanju z državami članicami EU, ki izdajajo vizume v zadevnih južnih sredozemskih partnericah.
- **Okrepitev partnerstev za privabljanje talentov**⁵⁹ **in vzpostavitev nabora talentov** EU za olajšanje povezav med delodajalci EU in iskalci zaposlitve iz partnerskih držav, vključno z olajšanjem pridobivanja vizumov za študente, usposobljene delavce, raziskovalce in akademike.
- **Izboljšanje prostora za zaščito** ranljivih migrantov, prosilcev za azil in beguncev v južnem Sredozemlju v skladu z mednarodnimi obveznostmi, zlasti z **novim regionalnim projektom zaščite za južno Sredozemlje**, ki bo spodbujal izmenjavo dobrih praks v zvezi s posebnimi vprašanji zaščite.
- **Podpiranje prostovoljnih prizadevanj držav članic na področju preselitve in humanitarnega sprejema.**

III.4 Kazenski pregon, pravosodno sodelovanje in varnost meja

Učinkovito, na pravicah temelječe in integrirano sredozemsko sodelovanje na področju upravljanja meja ter iskanja in reševanja je ključnega pomena za preoblikovanje meja v varnejša območja in vstopne točke za blaginjo in varnost ljudi.

⁵⁸ [Poziv k ukrepanju glede svetovnega zavezništva za boj proti tihotapljenju migrantov.](#)

⁵⁹ Potekajo že v Maroku, Tuniziji in Egiptu.

Na podlagi dejavnosti, ki se izvajajo v okviru **svetovnega zavezništva za boj proti tihotapljenju migrantov**, bosta okrepljeno sodelovanje in izmenjava informacij namenjena usklajenim pristopom k nadzoru meja in pomorskemu nadzoru ter kontrolam na mejnih prehodih in med carinskimi kontrolami. S tem okrepljenim sodelovanjem in izmenjavo obveščevalnih podatkov se bo okrepilo tudi usklajevanje med akterji kazenskega pregona na mejah, da bi se okrepil boj proti kriminalnim mrežam, vpletenim v tihotapljenje migrantov in trgovino z ljudmi, ter preprečilo gibanje posameznikov, ki bi lahko ogrožali varnost.

Vzpostavljeno je obsežno sodelovanje med EU in partnericami v južnem Sredozemlju, da bi se izboljšale zmogljivosti partneric za učinkovito upravljanje meja. Zaradi vse bolj čezmejne in globalne narave varnostnih groženj, ki jih še poslabšuje hitro razvijajoča se tehnologija, je potrebno okrepljeno in učinkovitejše sodelovanje. Cilj pobude je onemogočiti nezakonite dejavnosti in se boriti proti njim, zagotoviti zanesljivo in varno okolje ter zaščito oseb in blaga v skupnem sredozemskem prostoru.

Varovanje meja

Pobuda bo vzpostavila **skupni pristop k integriranemu upravljanju meja in varnosti**, zlasti:

- **Krepitev institucionalnih in operativnih zmogljivosti za upravljanje meja** ob hkratnem zagotavljanju skladnosti s standardi človekovih pravic s ciljno usmerjeno tehnično pomočjo in ustvarjanjem sinergij z obstoječimi programi. Ta pomoč bo vključevala podporo dejavnostim krepitve zmogljivosti in skupnemu razvoju standardnih operativnih postopkov.
- **Izbira pilotnih projektov majhnega do srednjega obsega** za izvajanje na podlagi zgoraj navedenih ukrepov in izmenjav, ki bi se lahko razvili v dolgoročnejske projekte.
- **Uskladitev standardov in pričakovanje carinjenja** z digitalizacijo, da bi zmanjšali zastoje in skrajšali čas prevoza.
- **Ozaveščanje in izmenjava znanja**, na primer prek skupnega okolja EU za izmenjavo informacij na področju pomorstva, začeni s študijskimi obiski in izmenjavami med organi za upravljanje meja na srednji do visoki ravni upravljanja.
- **Spodbujanje sodelovanja med mejnimi in obalnimi stražami v Sredozemlju** za izboljšanje krepitve zmogljivosti in spretnosti pri reševanju pomorskih razmer z optimizacijo uporabe foruma o funkcijah sredozemskih obalnih straž ter drugih mehanizmov in forumov za sodelovanje med EU in južnim sosedstvom.
- **Podpiranje pogajanj in izvajanja delovnih dogovorov** med Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo (Frontex) ter organi za upravljanje meja partneric v južnem Sredozemlju.

Kriminal ne pozna meja. Bistveno je zagotoviti skupen in usklajen odziv v boju proti korupciji, mednarodnemu organiziranemu kriminalu in terorizmu. Tesnejše sodelovanje na področju pravosodja in kazenskega pregona je ključnega pomena za zagotovitev ustreznih preiskav in učinkovitega pregona kaznivih dejanj. Za tako sodelovanje je potreben trden okvir za varstvo osebnih podatkov, procesnih pravic in celovitih okvirov kazenskega pravosodja. Izvajajo se že

različni ukrepi za podporo policijskemu in pravosodnemu sodelovanju v regiji. Kljub temu je premostitev vrzeli med krepitvijo zmogljivosti, sodelovanjem in oprijemljivimi operativnimi rezultati še vedno velik izziv, ki zahteva nadaljnje zbliževanje ciljev. Za obravnavo tega vprašanja so bistvenega pomena okrepljeno sodelovanje ter izmenjava informacij, strokovnega znanja in zgodnjih opozoril med EU in našimi partnericami v južnem Sredozemlju, da bi okrepili pripravljenost na trende na področju drog in operativno sodelovanje v boju proti trgovini z ljudmi s Pomorskim analitičnim in operacijskim centrom za narkotike.

MED-OP: Sodelovanje na področju pravosodja in kazenskega pregona

Cilj pobude bo okrepiti naš skupni odziv v boju proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu ter terorizmu s krepitvijo sodelovanja na področju kazenskega pregona in pravosodnega sodelovanja. Spodbujala bo zbliževanje standardov znotraj regije in širše, da bi omogočila operativno sodelovanje ter zagotovila strožje zaščitne ukrepe za državljane in državljanke ter njihove pravice. To bo zlasti doseženo na naslednji način:

- **Vzpostavitev regionalnega dialoga o notranji varnosti**, ki se bo redno izvajal na ravni višjih uradnikov za varnostno politiko iz skupnega sredozemskega prostora po vzoru Stalnega odbora EU za operativno sodelovanje na področju notranje varnosti. Delo v okviru regionalnega dialoga bi moralo privedi do sprejetja časovnega načrta za operativno sodelovanje na področjih skupnega interesa, ki se bo redno posodabljal.
- **Usmerjanje skupnih prizadevanj** v boju proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu ter terorizmu, vključno s podporo držav članic EU in agencij EU, in sicer s:
 - spodbujanjem zbliževanja ciljev in ključnih reform na področju pravosodja in varstva podatkov, tudi z namensko tehnično pomočjo;
 - odpravljanjem ključnih vrzeli v operativnem usposabljanju;
 - vzpostavitvijo rednih strokovnih dialogov;
 - izvajanjem študijskih obiskov in kratkoročnih napotitev nacionalnih strokovnjakov;
 - uporabo namenske tehnične pomoči.
- **Podpiranje pogajanj o mednarodnih sporazumih in delovnih dogovorih ter njihovega izvajanja**, tudi z Europolom, Cepolom, Eurojustom in Evropskim javnim tožilstvom.

3. IZVAJANJE IN SPREMLJANJE

Izvajanje in spremljanje pakta bo nadzorovala dvoplastna struktura na ravni EU in evro-sredozemski ravni.

Na **ravni EU** bodo službe Komisije in Evropska služba za zunanje delovanje zagotovile usklajevanje in tehnični nadzor nad izvajanjem pakta. Razprava o izvajanju pakta bo potekala vsak semester na seji **Sveta za zunanje zadeve (FAC)** na podlagi najnovejših informacij o izvajanju, ki jih pripravita Komisija in visoki predstavnik. Te razprave bodo omogočile pripravo **letnega ministrskega srečanja med EU in južnim sosedstvom**.

Evropski parlament bo redno obveščen prek svojih ustreznih odborov in medparlamentarnih delegacij. Obveščena bosta tudi Evropski ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij. Evro-sredozemska skupščina lokalnih in regionalnih oblasti bo ključni institucionalni kanal za regionalne in lokalne prispevke.

Na **evro-sredozemski ravni** se bo dvakrat letno sestala **združena skupina na ravni visokih uradnikov**, ki bo spremljala izvajanje pakta z namenskim **akcijskim načrtom**. Skupina bo združevala predstavnike Evropske unije in partneric v južnem Sredozemlju. Skupina bo prispevala tudi k pripravam na **letno ministrsko srečanje med EU in južnim sosedstvom**. K sodelovanju v razpravah skupine bi se lahko po potrebi povabili tudi drugi akterji, kot so nacionalne in mednarodne finančne institucije, predstavniki civilne družbe ter predstavniki drugih držav in mednarodnih organizacij.

Pobude, predlagane v okviru pakta, bodo prenesene v **namenski akcijski načrt**, v katerem bodo navedene sodelujoče države in deležniki za vsako pobudo. Izvajanje akcijskega načrta bo ocenjeno skupaj. Akcijski načrt bo živ dokument, v katerega bodo sčasoma dodane nove pobude.

Službe Komisije in Evropska služba za zunanje delovanje bodo prvi akcijski načrt predstavile v prvem četrtletju leta 2026 v skupni skupini na ravni visokih uradnikov, načrt pa se bo skupno redno posodabljal in pregledoval.

Unija za Sredozemlje ima izkušnje z vzpostavljanjem regionalnih mrež in vodenjem vodilnih projektov. Unija za Sredozemlje bo s svojo povezovalno močjo podpirala srečanja skupnih skupin, poleg tega pa bo tudi partnerka pri izvajanju pakta⁶⁰, tudi prek svojih ministrskih srečanj.

Parlamentarna skupščina mladih za Sredozemlje bo zagotovila pomembne smernice za izvajanje in razvoj pobud v okviru pakta. Podobno bodo **organizirani redni dialogi z organizacijami civilne družbe**, vključno z akademskimi krogi, raziskovalci, socialnimi, kulturnimi in gospodarskimi akterji ter poslovno skupnostjo.

4. ZAKLJUČEK

Predlaga se, da **EU in partnerice v južnem Sredozemlju pakt politično potrdijo novembra 2025** ob 30. obletnici barcelonske deklaracije.

S paktom bomo skupno prihodnost oblikovali v duhu partnerstva in skupne odgovornosti ter razvili **bolj povezan, odporen in varen skupni sredozemski prostor**.

⁶⁰ Unija za Sredozemlje je razvila strokovno znanje na posebnih področjih, kot so izobraževanje, zaposlovanje in gospodarski razvoj, voda, okolje in modro gospodarstvo, krizno upravljanje in civilna zaščita.